

СОЦІОЛОГІЧНА ПУБЛІЦИСТИКА

До 50-річчя прозаїка і публіциста Ігоря Соханя та 20-річчя його творчої діяльності¹

Abstract

*In honor of Igor Sokhan's 50-year jubilee and 20th anniversary of his literary activity a socio-philosophical essay **The Case of Wagner–Nietzsche and the Case of Buffet–Bill** is published.*

Сторінки Нової Доби

Образ письменника — це не тільки анкетний опис, радше його дійові особи. Юрій Яновський, за власним зізнанням, ніби розчинявся у долях воїнів-повстанців із роману “Чотири шаблі”, але тут найбільше на нього схожий, мабуть, Остюк. Олександр Довженко вважав себе за парубка, що стояв опівночі з дівчиною в кінокартині “Земля”; в тому самому фільмі вмирав не хтось, а саме дід режисера й сценариста.

Звісно, то була буремна доба суцільних соціальних, сказати б, революційних зрушень (громадянська війна, колективізація), коли людська особистість у дійсності та в літературі виявлялася на повен зріст. А як співвіднести письменника зі створеним у його уяві “двійником” за повсякдення? Я замислився над цим під час розмови з Ігорем Соханем, автором чотирьох романів та кількох книжок: повістей та оповідань.

¹ **СОХАНЬ Ігор Павлович** — прозаїк і публіцист. Народився 1957 року в Харкові. Шкільні роки провів у Києві. Закінчив Санкт-Петербурзький університет, жив і працював у Санкт-Петербурзі. Був членом, а 1992 року — головою профспілкової організації літераторів Санкт-Петербурга. Друкуватися почав у 1986 році. Перші його оповідання опубліковані в кийському часописі “Райдуга” (1986, № 7; 1987, № 12; 1988, № 10).

Автор збірок оповідань і повістей “Листи друзі” (Москва, 1989), “Безпорадний світ” (Київ, 2001), “Безпорадний світ. Детективні історії” (Київ, 2004), повістей “Заручники безумства” (Київ, 1991) і “Мурзаліна” (казкова повість, англійською; Київ—Торонто, 2005; у співавторстві), романів “Ласкава жінка” (Москва, 2003), “Орден чотирьох” (Київ, 2004), “Ніколо” (Київ, 2006), соціологічних нарисів “Час нового світу і людина. Глобальні ризики цивілізації і пошук шляху” (Київ, 2001, у співавторстві), а також наукових публікацій і публіцистичних статей у часописах “Свободная мысль” (1996, № 9) і “Социологические исследования” (1997, № 2; 2000, № 8).

Зараз мешкає в Канаді (Торонто), займається літературною діяльністю.

От він переді мною: вдумливий, розважливий, доброзичливий. Мені довелося перекладати його прозу, таку, як і він, — чесну, просвітлену. В ній немає місця ні ненависті, ні підлості, ні зневірі. Письменник піклується, щоб допомогти своїм героям і персонажам на крутозламах, у небезпеці та за життєвих непереливків.

Чи знавав автор і собі важких випробувань? Либонь ні. Він із благополучної родини науковців (батько — академік, мати — член-кореспондент). Народився у Харкові 1957 року. Шкільні часи минули в Києві. Університет закінчував у Ленінграді. Потім закохався учитель математики в місті над Невою у свою чарівну ученицю, а після навчання вона стала йому вірною дружиною. І їхня щаслива родина виховала двох дітей — сина й доньку.

Колись зненацька захопила науковця-педагога література. Але почав друкуватися у зрілому віці, тридцять років. Перші оповідання вийшли в київському журналі “Райдуга”: “Річище життя” (№ 7, 1986), “Родинний щоденник” (№ 12, 1987) та “Листи другові” (№ 10, 1988). Початківця на творчій ниві привітав відомий літературний критик, нині академік Микола Жулинський. “Ігор Сохань, — писав критик, — володіє особливо важливим для митця відчуттям інтонації розповіді, вміє вибрати потрібний лад самовираження вдачі героя... Мені здається, він свідомо уникає передачі суто сюжетного взаємозв'язку станів і вчинків своїх персонажів, більше турбуючись про “випадковий” причинневий зв'язок між дійовими особами, аніж про зумовленість сюжетної закономірності розгортання дії в оповіданнях. Для нього важливе самовираження як форма і спосіб розгляду формування життєвого становища героя...” І далі: “...це — лише початок, перші кроки у творчості, а вони обнадійливі”.

І справді, оповідання й повісті Ігоря Соханя невдовзі побачили світ окремим виданням — “Листи другові” (Москва, 1989). Головний редактор журналу “Нева” Борис Нікопольський у передмові до цієї книжки намагається, так би мовити, розпізнати талант молодого письменника: “По суті, саме пошуками прихованого сенсу життя, прагненням збагнути й оцінити міцність або, навпаки, хиткість своїх стосунків з іншими людьми й переймаються ті, з ким знайомить нас літератор...”

Інакше, оповідання Ігоря Соханя належать до жанру психологічної прози, де багато що залишається в підтексті, між рядками, де багато чого читачеві доводиться відгадувати, стаючи співавтором письменника”.

Професійний поцінувач літературного доробку Ігоря Соханя не наважився заявити, що автор цілком опанував обраний жанр, але зрозумів, що той обрав для себе плідний напрямок.

Таким же “живим свідченням людських пошуків” виявилася й наступна спроба письменника усвідомити себе в нашому суперечливому світі — київський наклад “Заручників божевілля” (Київ, 1991).

Друковані твори Ігоря Соханя сприймалися як своєрідний літопис його покоління напередодні доби “бури й натиску” в СРСР, яка дістала назву “перебудова”. Багато хто й досі бере участь у “творенні історії”, проте це вже зовсім інші люди, судячи з його нових оповідань і повістей. Що ж до романів, то вони взагалі із зарубіжного побуту.

У 90-х роках минулого століття письменник змінив місце проживання й осів у канадському місті Торонто. Це, мабуть, не втеча від себе, а радше намагання знайти своє “я”.

Героєм його оповідань, майже пригодницьких, стає добряга — адвокат, канадієць Джейм Хелпер, який має офіс, куди мешканці Торонто звертаються за порадами з усіх наболілих питань. Автор ніколи не пропонує готових на кожен випадок рішень, а спонукає читача до роздумів над відповідями на пекучі запити людського існування.

Це — наскрізний мотив і чергової книжкової публікації “Безпорадний світ”, виданої двічі в Києві — 2001 й 2004 року. Змальовуючи з теплом і співчуттям своїх пер-

сонажів, письменник показує той нелегкий соціальний тягар, який ладен розчавити людину, але вона за безкорисливої підтримки й доброго напуття долає, здавалося б, непереборні обставини й завдяки гуманізму та світлій вірі у справедливість знаходить шлях у безвиході, схилиючись перед суворою істиною як найвищою життєвою цінністю. Найяскравіше це втілено в його повістях “Благодійник” і “Місто зустрічей, місто облуд”.

Далі з надзвичайною ніжністю і чарівливістю письменник створює казку “Мурзаліна” (Торонто, 2005), яку допомагають йому “писати” рідні діти Костик й Оленка – учні школи мистецтв. А осягнувши жанри оповідання, повісті й навіть казки, Ігор Сохань стає романістом. Це, зокрема, його полотна “Легідна жінка” (2005), “Орден чотирьох” (2004), “Ніколо” (2006) і “Сад спокуси” (2007). Тут сюжети або почерпнуті з перебігу сучасних буднів у далекому зарубіжжі, або пов’язані з історичними подіями. Романи приваблюють читача вибагливим викладом життєвої філософії, яскравим психологізмом образів, а також барвистою палітрою оповіді, вдалим використанням наукових знань із різних галузей. Прозаїк повсякчас дбає про те, щоб його “двійники” не збилися у “зіпсованому” світі на манівці, не стали рабами “жовтого диявола”, не втратили внутрішньої шляхетності й людської гідності. Його герої часто мають дорогі авторові імена й часом наділені його власними рисами, а то й схожі на нього самими обставинами долі. Чимось близькі авторові й такі персонажі, як Павло Горбунов, підліток-інвалід, який не занепадає духом і знаходить у Канаді своїх побратимів та однодумців в “Ордені чотирьох”; або Сергій Ломов, який, опинившись після планетарної трагедії на Мангетені із відчуттям невідшкодливої втрати коханої дружини, зрештою зважується на самознищення в ім’я любові.

В історичних творах “Ніколо” і “Сад спокуси” Ігор Сохань вдається до тих давно минулих часів, які висвітлюють наше сьогодення. Мовби за приписами Миколи Гоголя, він, осмислюючи далекі події, прагне показати, без будь-яких застережень, правду нашої сучасності. Особливо зворушує читача образ зброяра-митця Ніколо, який, на противагу авантюристові П’єтро Аретіно, мріє закарбувати по собі слід в історії – зберегти шедеври великих майстрів і власноруч виплекати такий взірць, який дивуватиме не одне покоління. Ніколо ладен піти на самопожертву, щоб захистити друзів та обстояти особисті поривання. Його гасло: “Бодай людина має лише одне життя, не може вибирати, де й коли народитися, проте вона сама вирішує, як прожити своє життя”.

Самобутня проза Ігора Соханя не залишає читачів байдужими. Вона прилучає їх до складних проблем людського існування, дає змогу заглянути у глибини життєвих таємниць і діткнутися духовного піднесення, допомагає осягнути справдешній сенс нашого перебування на цьому світі, вчить мудрості, добродетельності й мужності на тернистому шляху з важко завбачуваними поворотами та спадами. На цій дорозі не можна втрачати своє неперепутне “я”; тільки наодинці із собою непотхитній і відданій справі людині судилася перемога.

МИКОЛА ШУДРЯ, письменник